

SØNDAG
9. september
2012

Kultur & Meninger

Kommentarer
og debatt side 2-5

Les Knut
Olav Amås

Filmer av og om homo-
file har lenge hatt et
frynsete rykte. I dag er
filmene blitt veldig mye
bedre. Side 2-3

Stjerne på tur

Leif Ove Andsnes måtte bli over 40 før han grep fatt i Beethoven for alvor. Nå har de to lagt ut på en lang reise sammen, med besøk i små landsbyer og store metropoler. Høsten 2015 er de i mål. Side 6-8

Leif Ove Andsnes har et tettepakket program i høst. Nylig var han i Schwarzenberg i Østerrike. FOTO: TRYGVE INDRELIID

IBSEN
FESTIVALEN
2012

23. august - 9. september

VILLANDEN

AV HENRIK IBSEN

NATIONAL
THEATRET

- » «Uimotstælig Villanden»
Aftenposten
- » «...uventet og praktfullt»
Kulturmytt NRK P2
- » «...seriøst morsom surrealisme.»
VG

Med Tone Danielsen, Trine Wiggen,
Finn Schau, Tor Ivar Hagen, Bjørn
Floborg, Kai Remlov, Mattis Herman
Nyquist, Mariann Hole, Andrea Bræin
Hovig. Regi: Anders Paulin.

Tlf. 815 00 811
www.nationaltheatret.no

SELVAAG

DNB

Foto: Marte Garmann

– Jeg har bikket 40, blitt far og må vel se på meg selv som voksen. Nå må jeg ta tak i Beethoven for alvor – det er som et indre behov.

Maraton med Beethoven

LEIF OVE ANDSNES

ANN CHRISTIANSEN
Schwarzenberg, Østerrike

Aftenposten hang på da Leif Ove Andsnes spilte i en liten landsby i de østerrikske fjellene.

Mesterpianisten gjør dypdykk i Beethoven. Han har lagt ut på en lange reise, The Beethoven Journey. Høsten 2015 skal den være fullført.

– Jeg har mer og mer innsett hvor viktig denne musikken er for meg, potensialet den har til fremdeles å riste tak i oss, trøste oss og løfte oss opp, sier han.

Reisen begynte høsten 2011. I august i år førte den ham på soloturneer til flere festivaler rundt i Europa. I september og oktober står New York, London, Los Angeles og München for tur med store orkestre. I november en turné på seks konserter i Europa med Mahler Chamber Orchestra ...

– Og 14. september lanseres en CD med Beethovens klaverkonserter nummer 1 og 3, den første av i alt tre CD'er med alle fem klaverkonserter – og der Andsnes ikke «bare» spiller, men også dirigerer Mahler Chamber Orchestra.

Bakgrunn

The Beethoven Journey

- ▶ Avspark i Stresa, Italia, høsten 2011, i mål høsten 2015.
- ▶ Soloturneer, orkesterturneer og CD-innspillinger.
- ▶ Hovedfokus på Beethovens fem klaverkonserter, i år nr. 1 og 3, etter nyttår nr. 2 og 4.
- ▶ To ganger i året på turné med Mahler Chamber Orchestra (i høst 14.-21.11).
- ▶ Også andre kjente orkestre, i høst: New York (19.-22.9), London (25. og 27.9), Los Angeles (4.-7.10), München (24.-28.10), Berlin (28.-29. 11)
- ▶ I Norge også med Det Norske Kammerorkester over tre år i Operaen.
- ▶ Kulminerer 2014/2015: reiser med MCO til 8-10 byer i Nord-Amerika, Europa og Asia og spille alle fem klaverkonserter i løpet av tre-fire dager.
- ▶ 14. september lanseres den første CD'en, med planokonsert 1 og 3 (Sony ClassiC).

Alpeidyll

Det er lunsj, og han sitter i hagen til hotell Hirschen fra 1757, i en alpeidyll av en landsby med 1900 innbyggere, 700 meter over havet, omkranset av irrgroenne åser og villedige fjell. To ganger i året er Schwarzenberg senter for sommerfestivalen Schubertiade.

– Det er en festival som er blitt et kraftsentrum i det østerrikske musikklivet, sier pianisten.

Arbeidsdagen begynte før klokken ti. Da gikk han den fem minutter korte turen bort

til dorfens stolthet, konsertsalen Angelika Kauffmann Saal, for noen timers øving. – Ich bin Andsnes, der, sier han til vaktet og gjør spillebevegelser med fingrene. I en stille sal «pakker han opp instrumentet» og tar noen triller i halvmørket.

Andsnes er ikke helt fornøyd med det han hører og føler. – Det er noe matt i lyden, litt tynt, sier han.

Pianotekniker Pascal Monti dukker opp. Og så blir vi vitne til perfektjonisme på høyt nivå, mens pianisten spiller og teknikeren

Med beethovennoter i bagen rusler mesterpianisten gjennom et vakkert alpelandskap til dagens første øvinger.

Pianotekniker Pascal Monti bytter hammersett igjen. Det er fortsatt tidlig på dagen og kveldens hovedperson ser noe betenkt ut.

En lang dag er over, og Leif Ove Andsnes mottar hyllesten fra et entusiastisk publikum. ALLE FOTO: TRYGVE INDRELID

Profil

Leif Ove Andsnes (42)

- ▶ Født på Karmøy, begynte å spille fire år gammel med sine foreldre, som var utdannet musikk lærere.
- ▶ Studerte på Bergen Musikkonservatorium under den tsjekkiske professoren Jiri Hlinka.
- ▶ Iddåp i Universitetets aula i Oslo den 6. mai 1987.
- ▶ Amerikansk debut i New York i 1989.
- ▶ Mottatt en rekke priser både i Norge og i utlandet.
- ▶ Har fått ni Spellemannpriser i Norge.
- ▶ Er også kommandør av St. Olavs Orden.

➔ Fortsettelse på neste side

finjusterer. Flygelet har to sett med hammere, «innmat». Andsnes prøver først det ene, så det andre, så det første igjen og sier:

– Noch einmal, peker på det andre, og bestemmer seg til slutt for det. Er fortsatt ikke helt fornøyd, men i løpet av dagen skal Monti prøve å skape litt mer «briljanse» på midten, forteller Andsnes. Her dreier det seg om subtile nyanser.

– Gjør det deg litt urolig for kveldens konsert at flygelet ikke er helt optimalt?

– Jeg blir mer og mer bevisst på hvor vik-

tig det er. Hører vi noe forskjell da, kan folk spørre. Men hvis de hadde hatt opplevelsen ved siden av hverandre, mener jeg at de ville høre forskjell. Også fordi jeg vil gi så mye mer på et bra instrument.

– Hva er det som gjør Beethoven så spesiell at du har lagt ut på denne lange reisen med ham?

– Jeg føler at det er musikk som er så dagsaktuell. Det er eksplosivt stoff, som jeg elsker å jobbe med. Jeg har bikket 40, blitt far og

må vel se på meg selv som voksen. Nå må jeg ta tak i Beethoven for alvor. Det er som et indre behov.

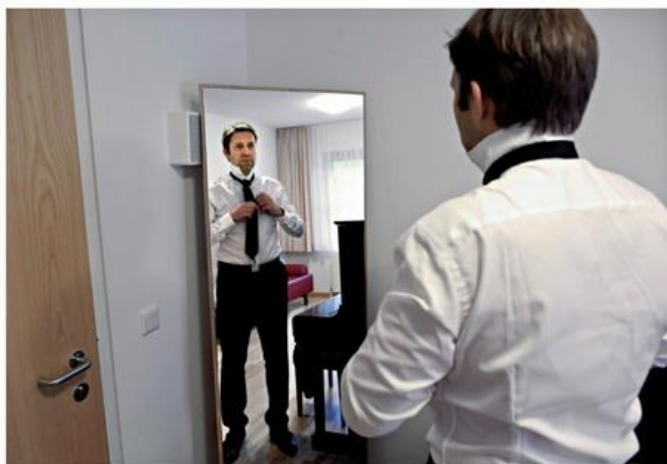
– Du har gjort over 30 CD-innspillinger, men aldri Beethoven før. Hvorfor?

– Det er jo ikke første gang disse stykkene er spilt inn. Så hvis jeg skulle gjøre det, måtte jeg føle at jeg hadde noe å si. Nå føler jeg at jeg kan si noe personlig og at jeg også sammen med dette unike orkesteret, Mahler Chamber Orchestra, kan gi en samlet tolkning som jeg håper kan få folk til å

høre nye ting. Såpass ambisiøs er jeg faktisk at jeg tror vi har fått det til.

– Kan du konkretisere hva du vil prøve å si?

– Hvis jeg kunne si det i ord, så slapp jeg å spille. Beethoven er så mangfoldig, det er enorme kontraster i musikken. Det er ikke bare vakker lyd – det handler om indre kamper, det er spenning i musikken hele tiden, friksjon. Alle kontrastene i forløpet prøver jeg å få frem, fra det stille og vare til det eksplosive.

– Minst mulig i dress, sier Andsnes som venter til rett før konserten før han ifører seg skjorte og slips i garderoben.

Konsertsalen i Schwarzenberg, Angelika Kauffmann Saal, ligger vakkert til. I pausen nyter publikum utsikten.

Minimalistisk stil - en mann og et flygel. Men når Leif Ove Andsnes slår an tonen, fylles rommet av store kontraster.

Fortsettelse fra forrige side

Opplevelse i heis

Det var en opplevelse i en heis i Brasil som satte det hele i gang. Andsnes bodde en uke i Sao Paolo: Hver gang han kom inn i heisen, var den samme musikken på - Beethovens første og annen klaverkonsert.

-Jeg tenkte at jeg kom til å bli gal av å høre det så mange ganger, jeg bodde langt opp i etasjene også. Men så skjedde det fantastiske; hver gang jeg går inn i heisen hører jeg noe som er så friskt og originalt og vakkert. Det trigget et eller annet i meg.

Tanken bak hele reisen, sier han, er å få masse impulser fra alle han jobber med, orkestrene, dirigentene, de forskjellige salene, publikum - og finne sin Beethoven.

Beste medisiner

Han driver med litt pilates og litt skipper-taksjogging for å takle all reisingen. Men den beste medisinen er å dra hjem til familien og være sammen med sin to år gamle datter, Sigrid.

-Jeg får noe helt annet å tenke på med en gang. Livet har forandret seg veldig, og jeg ser at det er veldig sunt.

Han sier at han lever et liv med ekstremt mye fokus på prestasjon og at det er slit-

somt å forholde seg til. Og han deler en reaksjon han fikk etter at han under soloturneen i august hoppet inn i Salzburg for en pianist som hadde meldte forfall.

-Jeg fikk en veldig dårlig følelse etter konserten. Kjente meg følsom og rar på grunn av små detaljer, flygelet var ikke helt som jeg ville. Det kan også være fordi jeg var sliten. Men etter konserten gikk jeg litt ned, og det tok nesten et døgn før jeg var meg selv igjen. Kritikkerne var derimot glitrende.

-Det var en helt irrasjonell reaksjon og jeg var irritert på meg selv for at jeg fikk det. Men sånn kan det være, og da hjelper det å komme hjem til en toåring som krever oppmerksomhet. Egentlig reiser jeg nå mindre enn jeg gjorde, tro det eller ei. Jeg reiser omtrent halve året nå, jeg brukte å reise mye mer før.

Familien bor i Bergen, der samboer Ragnhild Lothe er hornist i Bergen Filharmoniske Orkester. Og akkurat denne dagen har den spesielle situasjonen oppstått at også hun er på turné, til Wiesbaden i Tyskland.

-Da er det greit å ha noen veldig snille svigerforeldre som kommer ned fra Bodø og hjelper oss.

Denne kvelden skulle også det skje at Andsnes, en halvtime før konserten begynner, får melding om at Sigrid har falt og slått pannen og er på legevakten. En beskjed som kan sette de fleste ut av spill.

-Hvordan har datteren din påvirket deg og din musikk?

-Jeg synes jeg merker på scenen at jeg har en større ro og frihet til å kunne henge meg til øyeblikket. Nå tror jeg at jeg er flinkere til å gi slipp på kontrollen.

-Det tror jeg har med perspektivet i livet,

Vel overstått og Andsnes møter fansen. En av er dem er sveitsiske Priska Baumer.

det kommer inn et element som er altoverskyggende.

Hjemme går det nå overhodet ikke i klassisk musikk - men i CDer med barnesanger. Sigrid synger hele dagen. Hun kan en 70-80 sanger, med litt spesiell tekstuttale noen ganger, forteller faren.

På ettermiddagen legger han seg ned på, er bevisst på å roe ned litt før konserten. Men 18.30 dukker Andsnes opp igjen, nå med hvit skjorte og jakke hengende over skuldrene. Han tar dem ikke på før rett før.

-Jeg går minst mulig i dress, sier han. Mens publikum siver inn i foyeren, tar han en ny runde ved flygelet, fortsatt ikke helt fornøyd. Pianoteknikeren justerer igjen, og Andsnes er spent på hvordan det vil låte med folk i salen.

-Følte meg fri

I foyeren summer det av forventning, tyskere, engelskmenn, østerrikkere og andre mer langveisfarende har funnet veien til denne noe avsidesliggende dalen. To Bee-

thoven-sonater, op. 53 og 54, samt valser og ballader av Chopin står på programmet.

Klokken 20 kommer han inn fra høyre og mottas som en helt av en stapp full sal som snart fylles av musikk. Publikum sitter henført.

Det blir stormende applaus, trampeklapp, bravoprop og publikum vil ha mer. Tre ekstranumre må til.

En sliten og glad Andsnes, er fornøyd.

-Følelsen som helhet var veldig bra. Jeg følte meg fri. Jeg har spilt programmet mye, føler jeg har det i blodet.

Utenfor sceneinngangen venter ihuga fans som ikke akkurat er av det yngste slaget. En av dem, frau Priska Baumer fra Bern, knipser ham med mobilen og sier med glitrende øyne:

-Da jeg så at han skulle spille, måtte jeg komme. Jeg beundrer ham så mye, jeg har sett ham flere ganger både her og i Wigmore hall i London. Han er så fargerik. Fantastisk.

ann.christiansen@aftenposten.no

➤ **Det er ikke bare vakker lyd - det handler om indre kamper, det er spenning i musikken hele tiden, friksjon.**

Leif Ove Andsnes